

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ ద్వావింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్వావింశః సర్గః ॥

లక్ష్మణం ప్రబోధయతా శ్రీరామేణ స్వీయే వనవాసే దైవమేవ కారణమితి
ప్రతిపాదనమభిషేకసామగ్రిమపసారయితుమాదేశదానం చ

అథ తం వ్యథయా దీనం సవిశేషమమర్షితం ।
సరోషమివ నాగేంద్రం రోషవిస్ఫారితేక్షణం ॥ 2.22.1 ॥

ఆసాద్య రామః సౌమిత్రిం సుహృదం భ్రాతరం ప్రియం ।
ఉవాచేదం స ధైర్యేణ ధారయన్ సత్త్వమాత్మవాన్ ॥ 2.22.2 ॥

నిగృహ్య రోషం శోకం చ ధైర్యమాశ్రిత్య కేవలం ।
అవమానం నిరస్త్వేనం గృహీత్వా హర్షముత్తమం ॥ 2.22.3 ॥

ఉపక్లప్తం యదైతన్మే అభిషేకార్థముత్తమం ।
సర్వం నివర్తయ క్షిప్రం కురు కార్యం నిరవ్యయం ॥ 2.22.4 ॥

సౌమిత్రే యోఽభిషేకార్థే మమ సంభారసంభ్రమః ।
అభిషేకనివృత్త్యర్థే సోఽస్తు సంభారసంభ్రమః ॥ 2.22.5 ॥

యస్యా మదభిషేకార్థే మానసం పరితప్యతే ।
మాతా నః సా యథా న స్యాత్ సవిశంకా తథా కురు ॥ 2.22.6 ॥

తస్యాః శంకామయం దుఃఖం ముహూర్తమపి నోత్సహే ।
మనసి ప్రతిసంజాతం సౌమిత్రేఽహముపేక్షితుం ॥ 2.22.7 ॥

న బుద్ధిపూర్వం నాబుద్ధం స్మరామీహ కదాచన |
మాత్యూణాం వా పితుర్వాహం కృతమల్పం చ విప్రియం || 2.22.8 ||

సత్యః సత్యాభిసంధశ్చ నిత్యం సత్యపరాక్రమః |
పరలోకభయాద్ భీతో నిర్భయోఽస్తు పితా మమ || 2.22.9 ||

తస్యాపి హి భవేదస్మిన్ కర్మణ్యప్రతిసంహృతే |
సత్యం నేతి మనస్తాపస్తస్య తాపస్తపేచ్ఛ మాం || 2.22.10 ||

అభిషేకవిధానం తు తస్మాత్ సంహృత్య లక్షణ |
అన్యగేవాహమిచ్ఛామి వనం గంతుమితః పురః || 2.22.11 ||

మమ ప్రవ్రాజనాదద్య కృతకృత్యా నృపాత్మజా |
సుతం భరతమవ్యగ్రమభిషేచయతాం తతః || 2.22.12 ||

మయి చీరాజినధరే జటామండలధారిణి |
గతేఽరణ్యం చ కైకేయ్యా భవిష్యతి మనః సుఖం || 2.22.13 ||

బుద్ధిః ప్రణీతా యేనేయం మనశ్చ సుసమాహితం |
తం ను నార్హామి సంక్లేష్టుం ప్రవ్రజిష్యామి మా చిరం || 2.22.14 ||

కృతాంత ఏవ సౌమిత్రే ద్రష్టవ్యో మత్ప్రవాసనే |
రాజ్యస్య చ వితీర్ణస్య పునరేవ నివర్తనే || 2.22.15 ||

కైకేయ్యాః ప్రతిపత్తిర్హి కథం స్యాన్మమ వేదనే |
యది తస్యా న భావోఽయం కృతాంతవిహితో భవేత్ || 2.22.16 ||

జానాసి హి యథా సౌమ్య న మాతృషు మమాంతరం |
భూతపూర్వం విశేషో వా తస్యా మయి సుతేఽపి వా || 2.22.17 ||

సోఽభిషేకనివృత్త్యర్థైః ప్రవాసార్థైశ్చ దుర్వచైః |
ఉగ్రైర్వాక్యైరహం తస్యా నాన్యద్ దైవాత్ సమర్థయే || 2.22.18 ||

కథం ప్రకృతీసంపన్నా రాజపుత్రీ తథాగుణా |
బ్రూయాత్ సా ప్రాకృతేవ స్త్రీ మత్ప్రీడ్యం భర్తృసన్నిధౌ || 2.22.19 ||

యదచింత్యం తు తద్ దైవం భూతేష్వపి న హన్యతే |
వ్యక్తం మయి చ తస్యాం చ పతితో హి విపర్యయః || 2.22.20 ||

కశ్చ దైవేన సౌమిత్రే యోధుముత్సహతే పుమాన్ |
యస్య ను గ్రహణం కించిత్ కర్మణోఽన్యన్న దృశ్యతే || 2.22.21 ||

సుఖదుఃఖే భయక్రోధౌ లాభాలాభౌ భవాభవౌ |
యస్య కించిత్ తథాభూతం నను దైవస్య కర్మ తత్ || 2.22.22 ||

ఋషయోఽప్యగ్రతపసో దైవేనాభిప్రచోదితాః |
ఉత్సృజ్య నియమాన్స్తివాన్ భ్రశ్యంతే కామమన్యుభిః || 2.22.23 ||

అసంకల్పితమేవేహ యదకస్మాత్ ప్రవర్తతే |
నివర్త్యారబ్ధమారంభైర్నను దైవస్య కర్మ తత్ || 2.22.24 ||

ఏతయా తత్త్వయా బుద్ధ్యా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా |
వ్యాహతేఽప్యభిషేకే మే పరితాపో న విద్యతే || 2.22.25 ||

తస్మాదపరితాపః సంస్తవమప్యనువిధాయ మాం |
ప్రతిసంహరయ క్షిప్రమాభిషేచనికీం క్రియాం || 2.22.26 ||

ఏభిరేవ ఘటైః సర్వైరభిషేచనసంభృతైః |
మమ లక్ష్మణ తాపస్యే వ్రతస్నానం భవిష్యతి || 2.22.27 ||

అథవా కిం మయైతేన రాజ్యద్రవ్యమయేన తు |
ఉద్భృతం మే స్వయం తోయం వ్రతాదేశం కరిష్యతి || 2.22.28 ||

మా చ లక్ష్మణ సంతాపం కార్షీర్లక్ష్మ్యా విపర్యయే |
రాజ్యం వా వనవాసో వా వనవాసో మహోదయః || 2.22.29 ||

న లక్ష్మణాస్మిన్ మమ రాజ్యవిఘ్న
 మాతా యవీయస్యభిశంకితవ్యా |
 దైవాభిపన్నా న పితా కథంచి -
 జ్ఞానాసి దైవం హి తథాప్రభావం || 2.22.30 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
 అయోధ్యాకాండే ద్వావింశః సర్గః ||